

Tajnikovo poročilo.

Tajniško poročilo je podal tovariš Fran Škulj. Iz tega poročila posnemljemo: Odbor je imel v upravnem letu štiri seje, v katerih je reševal tekoče društvene zadeve. Najvažnejše delo odbora je bilo načrt glede premembe deželnih šolskih zakonov. Odbor je imel to zadevo v treh sejah na dnevnem redu. Pozvala so se vsa okrajna učit. društva, da izdelajo natančen načrt glede spremembe šolskih zakonov. Oglasilo se jih je precej bodisi z referati bodisi z nasveti. Glavnim poročevalcem je bil izvoljen tov. Fran Štefančič, nadučitelj v Vel. Laščah. Ta je tudi gradivo temeljito predelal, za kar naj mu bo tem potom izrečena zahvala.

Kaj se je zgodilo glede premembe šol. zakona za Kranjsko v dež. zbornici, je vsakemu jasno. Na učiteljske želje se tam ni oziralo, sklenilo se je nekaj, kar utegne imeti usodopolne posledice za učiteljski stan na Kranjskem, ako dobi ta zakon najvišje potrjenje. — Da takoj priklopim tej zausnici vsemu učitelstvu še drugo — da ne bo z nemirnim čakanjem preveč trpelo — moram povedati še to, da se je društvo pečalo tudi s peticijo na dež. zbor za zvišanje plač. Ta peticija (ki vsebuje staro zahtevo, da se da učitelstvu plačo, kakor jo imajo drž. uradniki zadnjih štirih plačilnih razredov) se je po poslancu tov. Ganglu uročilo na kompetentno mesto. Kako sijajno se je rešilo to vprašanje je vsem znano.

Dne 25. oktobra 1909 je poslalo društvo poziv vsem zastopnikom učitelstva v okrajnih šol. svetih, da sprožijo pri prvi seji okr. šol. svetov, da ti sklenejo peticijo na dež. šol. svet zaradi izboljšanja materialnega položaja kranjskega učitelstva. Kakšen uspeh bo rodilo to, ne vem poročati, ker ne vem, v koliko so se učiteljski zastopniki za to stvar zavzeli.

Dne 2. novembra 1909 je poslalo društvo poziv vsem okrajnim učit. društvom, da vložijo resolucijo na ministrstvo za uk. bogočastje, na ministrstvo za notranje zadeve in ministrskemu predsedniku zaradi preprečenja sankcije ene točke nameravanega novega šolskega zakona, po kateri ni mogoč učitelj kot predsednik v krajnem šol. svetu. Na uspeh te resolucije treba čakati.

Da se goji stik učitelstva s pripravniki ter da se slednje pridobi za ideje učiteljskega stanu in njega težnje, je društvo priredilo dva učit. večera s predavanji. Na prvem je predaval tov. Waschte o petju, na drugem učit. večeru je predaval prof. Pestotnik o temi: „Pomen telovadbe z narodnogospodarskega stališča“. Predavanje je bilo lepo.

Poročati mi je še o gibanju in delovanju okrajnih učiteljskih društev. Kakor vsako leto tako je tudi letos to poročilo težavno, ker ni potrebnih podatkov. Poročila sem prejel od sledečih učit. društev.

1. Okrajno učit. društvo za postonjski šol. okraj je imelo eno zborovanje. Obdelale so se sledeče teme: O domoznanskem pouku — predaval je prof. Fr. Orožen. — Kmetijski pouk na ljudski šoli, podal za vipavski sodni okraj Anton Skala, nadučitelj v Vipavi; za ostale tri sodne okraje pa ista tema Janko Grad, nadučitelj v Košani. Društvo šteje 30 članov, 38 podpornih in 3 častne člane.

2. Društvo za šolski okraj ljubljanske okolice je imelo 2 zborovanji ter šteje 57 rednih članov.

stanju itd. Bile so le „Novice“ in „Danica“ na razpolago, pa nemške knjige. To smo brali in premišljali. Navduševali smo se na vse načine, kako bi šolstvo povzdignili na višjo stopnjo.

Za eno leto so me prestavili v Rateče pri Kranjski gori, da tam študiram in naredim potem zadnji izpit, kar se je bilo tudi zgodilo.

V Ratečah dobim od Andreja Praprotnika vabilo sledečega zadržaja:

„Častiti prijatli, mili bratje!

Tukaj je naš šolski časnik, „Učiteljski Tovariš“, ktereja smo že davno potrebovali in željno pričakovali. — Obsijalo ga je že zlato solnce novega leta, in srčno želimo, da bi ga tudi oblivali ljubeznjivi žarki naših bratov, prijateljev in vseh domoljubnih Slovencev! Rodile so ga okoliščine novega časa, in Bog daj, da bi mu tudi ugodne bile in ga živile!

Nobena vednost ne sega tako globoko v človeško življenje, kakor nauk od zrejanja. — Šolska odreja stvari po učiteljih naš prihodnji narod, in učiteljska služba postaja tedaj vedno

3. Društvo za kamniški šolski okraj je imelo eno zborovanje s predavanjem: Spisje na ljudski in ponavljalni šoli. Predaval okrajni šolski nadzornik Stiasny. Društvo šteje 35 rednih in 2 častna člana.

4. Učiteljsko društvo za logaški okraj je imelo eno društveno zborovanje. Predaval je dr. Fr. Ilešič o temi: Narečje in književni jezik. — Nadučitelj Bezjak je predaval: K reformi dež. šolskih zakonov, nadučitelj M. Kabaj pa o temi: Šola in kmetiško vprašanje. Društvo šteje 34 rednih in 2 častna člana.

5. Pedagoško društvo v Krškem je imelo sledeča predavanja.

a) Praktična uporaba skioptikona v ljudski šoli. — Poročevalec nadučitelj Bohine.

b) Kako privabimo ptice pevke v naše sadovnjake. — Poročevalec nadučitelj Lunček.

c) O vzgojnem pomenu šolskih predstav. — Poročevalec Maks Hočevar, meščanski učitelj.

d) Pregled o socialnem delu učitelstva krškega okraja. — Poročal Fr. Levstik, meščanski učitelj.

e) Spomin 40letnice šolskih zakonov. — Iv. Malnerič.

Društvo šteje 74 rednih članov.

6. Učiteljsko društvo za kranjski šolski okraj je imelo dve zborovanji in koncert na korist „Učit. konvikta“, ki je dal 300 K 23 h čistega dobička. Predaval je tov. Al. Novak o temi: Risanje po naravi. — Društvo šteje 44 rednih in 2 častna člana.

7. Radovljiško učit. društvo je imelo eno zborovanje in dva krožka. Predaval je Ivan Erbežnik o temi: Kako se vzgaja otroke k usmiljenosti. — Društvo šteje 45 rednih in 2 častna člana.

Iz naše srede mora priti rešilna akcija v prid stanu. Vse, kar se čuti učitelja, naj stopi tesno v naš krog ter naj deluje za blagor učitelstva.

Glavna naloga našega društva je vbo- doče: Reorganizacija okrajnih učiteljskih društev, tesna organizacija okrajnih učiteljskih društev z deželnim učiteljskim društvom in podrobno delo v blagor učitelstva. — Priti moramo enkrat do načela: Uvažujmo se sami, in drugi nas bodo uvaževali. Če ne pojde drugače, odtegniti se bo treba onemu delu, ki ni naša naloga, da bo ljudska volja spoznala že enkrat naše delo in socialni pomen našega dela. —

Končam s temle stavkom: Zavečaj se učitelstvo, da si tako velikega pomena za človeštvo, če izgineš ti, izgine s teboj kultura vseh narodov. Slovenskemu narodu pa si zlasti ti učitelstvo srce, ker le po tvojem utripanju živi narod, če tvoje utripanje poneha, poneha tudi narod slovenski. Predobro vedo to odločilni faktorji in zato te tako presrečno ljubijo!

Blagajnikovo poročilo.

Blagajnik tov. Jakob Dimnik:

Društvo je imelo 266 K izdatkov, ki so se pokrili iz tekočih dohodkov. Kar se tiče dohodkov, oziroma društvenega imetja, poroča blagajnik, da ima društvo naloženih v Mestni hranilnici ljubljanski 5106.24 K, v Učiteljski hranilnici 55.48 K, učiteljski sklad znaša 49.87 K in za Ciperletov spomenik je pa naloženih 68 K.

Vsega imetja ima društvo koncem leta 5273.30 K.

bolj imenitna in težavna. Učenik velikrat potrebuje, da bi mu kdo kaj svetoval, razjasneval in pomagal, pa tudi da bi ga tolažil in spodbujal pri njegovem trudnem delu. Kje bi iskal priden učenik pomoči? Kje drugod, kakor v tem, da se pogovarja s svojimi skušeni brati in tovariši, in da bere dobre spise, kateri mu govorijo o obdelovanju njegovega obširnega polja, in mu kažejo, kako bi lahko svoje učence naravnost in nemudoma vodil do pravega namena, in kako bi se sploh obnašal, da bi s časom vedno napredoval in bogatel v svojem dušnem in telesnem stanu. „Učiteljski Tovariš“ je prevzel to težavno službo, da bo zajemal iz mnogih študentov šolskih skušenj in potem rosil rodovitne kaplje na naše šolsko polje. (Navajal je, kaj bo govoril in pisal.)

S takimi kratkimi pa presrčnimi vošili pojdi mladi „Učiteljski Tovariš“ po vseh slovenskih selih, pozdravljaj vse naše brate učitelje, vse šolske prijatelje in vse mile domoljube, in ljubeznjivo se tovariši z njimi! Z Bogom!“ (Konec.)

Volitev.

Z vzklikom se je izvolil stari odbor, in sicer: Juraj Režek, predsednik; Luka Jelenc, podpredsednik; Fran Škulj, tajnik; Jakob Dimnik, blagajnik; odborniki: Ivan Šega, Fran Štefančič, Josip Gregorin, Andrej Rapè in Jakob Furlan.

Predlogi in nasveti.

Tov. Dimnik predlaga, da naj plačuje vsako okrajno učit. društvo letni prispevek 3 K. (Sprejeto.)

Tov. Šega stavi predlog, da vloži „Slov. dež. učit. društvo“ peticijo na ministrstvo za uk. in bogočastje, da se ljubljansko učiteljske preosnovi v modernem smislu ter posloveni, to je, da se uče vsi predmeti razen nemščine — v slovenskem učenem jeziku. Spomenico naj se uroči naši „Zavezi“ katere skrb je, da se odpošlje na kompetentno mesto. (Enoglasno sprejeto.)

Tov. Pretnar stavi predlog, da se naj društva zavzamejo za to, da se ustanovi v Ljubljani čimprej deška in dekliška meščanska šola ter da se prizna učitelstvu, ki deluje v višjih razredih sedanjih ljudskih šol, plača meščanskih učiteljev. — Po pojasnilu tov. Likozarja, da je celo zadevo vzel v roke mestni občinski svet, umakne svoj predlog tovariš Pretnar.

Tov. Šemerl stavi predlog, da naj sestavi društvo peticijo na c. kr. doželni šolski svet, da se bodo vse učit. službe v smislu paragrafa razpisale in oddajale.

Tov. Černagoj doda k temu predlogu še to, da se navedejo v peticiji tudi podatki o konkretnih slučajih glede nepostavnih nameščenj in razpisov učiteljskih služb. Zakon je tu in tega je treba upoštevati. (Predlog tov. Šemerla se enoglasno sprejme.)

Tovarišica Golobova predlaga, da se naj pri vsakem razpisu služb tudi specializuje, ali je služba za učitelja ali učiteljico, da se ne meče tja kolkov. (Sprejeto.)

Tov. Grmek. Kjer so obrtnonadaljevalne šole, naj se to tudi v razpisu služb označi. (Sprejeto.)

Tov. Cepuder: Vsaka organizacija je za to tu, da štiti tudi poedince. Ko je bila njegova mati po krivici ovadena in prišla zaradi tega v disciplinarno preiskavo, ni bilo nikogar, ki bi jo branil. On predlaga, da se izpremene pravila tako, da se ustavi tudi točka, da društvo štiti v vseh iz stanu izvirajočih pravnih zadevah vsakega uda. Dalje predlaga, da bi vsak ud prispeval donesek za obolele tovariše.

Tov. Dimnik pojasnjuje, da je ustanovila „Zaveza“ „Obrambni odsek“, katerega naloga je braniti in varovati poedince, kadar se mu bo krivica godila. Istotako pa se je tudi pri „Zavezinem“ zborovanju sklenilo ustanoviti odsek, ki bo imel nalogo zbirati fond v namen, da se obolelim članom priskoči na pomoč.

Tov. Gangel predlaga, da se naj predlog tov. Cepudra glede prememb pravil sprejme. (Sprejeto.)

Ker je bil s tem dnevi red izčrpan, se zahvali predsednik vsem zborovalcem za udeležbo ter zaključi zborovanje.

20 letno delo „Südmarke“.

Lani je minilo 20 let, odkar dela med Slovenci najnevarneje in najpogubneje nemško društvo „Südmark“. Danes šteje društvo nad 700 podružnic s 365.000 člani. Podružnice so združene v 28 „Gaue“. Društvo vzdržuje 130 ljudskih knjižnic s 120.000 knjigami.

Samo na Spodnjem Štajerskem je kupila „Südmarka“ nad 1000 orolov zemlje ter tam naselila pruske protestante. Društvo je razdelilo nad 1 milijon kron, od teh so dobili nemški dijaki na ustanovah 50.000 K.

Naš denarni zavod

Geslo: Kar plodonošno naložim, v pomoč le sebi podarim.

Hranilnica in posojilnica Učiteljskega konvikta v Ljubljani. registrovana zadruga s omejenim jamstvom.

Promet do konca decembra K 253.561.95.

Naznanilo. Kdor želi od zadruge kakih informacij, naj za odgovor priloži 20 h v pošt-nih znamkah. Na prošnje brez vpošiljatve navedenih znamk se ne odgovarja.

Uradne ure: Vsak četrtek od 1/2. — 1/3. popoldne in vsako soboto od 6. — 7. zvečer.

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Gornjegrajsko učiteljsko društvo*) je zborovalo dne 7. novembra 1909 na Ljubnem. Ko smo šteli „glave svojih dragih“, smo jih žalibog precej pogrešali. Temu je deloma kriva bolezen, deloma pa malomarnost.

Predsednik konstatuje sklepčnost in otvori zborovanje. Pozdravlja goste in novodošlega tov. Horvata z Rečice.

O skupščini „Zaveze“ v Mariboru je poročal tov. Korban, poročilo o „Lehrerbundovem“ zborovanju je pa moralo zaradi nenavzočnosti delegata izostati.

Društvo je štelo ob koncu leta 28 članov, med temi dva častna. Zborovanj je bilo pet.

Načelnikom je na novo izvoljen tovariš Kele, namestnik pa tov. Kocbek. Ker pa ta noče prevzeti tega mesta, se izvoli tov. Terčak. Odborniki so: tov. Burdian, Zemljč ml., Šijanec in Korban. Tajnikom si izvoli odbor tov. Korbana, blagajnikom pa tov. Burdiana.

Po končanem zborovanju je bil v gostilnici g. Petka skupen obed.

Občni zbor učiteljskega društva za laški okraj se je vršil ob dobri udeležbi v nedeljo, 9. t. m. na Zidanem mostu.

Društvo šteje sedaj 67 članov, t. j. skoro vse tovariše in tovarišice našega okraja z izjemo par udov, ki so člani nemškega društva v Celju in treh nezavednežev, ki ne spadajo nobeni organizaciji in so po opravičeni opazki tovariša predsednika enaki zajedalkam, ki se hranijo od truda in dela drugih. Take tovariše, ki so, žal, samo po imenu, ne pa tudi po dejanju tovariši, bi se moralo postaviti pred vsem organiziranim svetom na sramotni oder. Iz letnega poročila tajnika tov. Lebarja smo se prepričali o vestnem in marljivem notranjem in vnanjem delovanju društva in poslovanju odbora. Z žalostjo pa smo vzeli na znanje dejstvo, da pojava zanimanje za društvena zborovanja od leta do leta. Prvo leto se je udeležilo zborovanj — katerih je bilo 4—5 na leto — povprčno 35, drugo leto 34, preteklo leto komaj 28 članov. Društvo je namreč najmlajše na Štajerskem in obstoji četrto leto. Seveda so veliko kriva slaba pota in oddaljenost naših tovarišev od zborovalnega kraja, t. j. središča našega okraja Zidanega mosta. V drugi vrsti je pa kriva tudi vedno in vedno se ponavljajoča nezvest in brezbriznost za stanovska vprašanja in naše težnje. Dalje nas veseli možati nastop vodstva „Zveze slov. štaj. učiteljev in učiteljic“ v zadevi izpremembe pravil. V pravih stoji točka o narodni vzgoji, ki ni naši vladi nikakor ugajala, dočim ima „Lehrerbund“ potrjena pravila z isto točko. Po dolgem obotavljanju je vendar zmagała pravica, ker se je vodstvo „Zveze“ opiralo na pravila „Lehrerbunda“. Nemškim sosedom se reže v tem oziru kruh, nam in našemu narodu, ki bi moral biti narodno nezaveden in zabit — pa se ponuja in vsiljuje trd kamen.

Občni zbor je sklenil na utemeljeni predlog tov. Kuharja dati podpore „Zavezi jugoslovanskih učiteljskih društev“ v znesku 10 K za razširjanje „Učit. Tov.“ med učiteljskimi, naše bodoče sobojevnike, ki naj dobe list brezplačno. Društvo je naročeno letos na sledeče liste: Šolsko Matico, Slov. Matico, Popotnika, Ljubljanski Zvon, Tovariša, Branik in Našo Bodočnost. Članarina znaša za to leto 5 kron in kazen za odsotnost pri zborovanjih 40 vinarjev.

Pri volitvah je bil soglasno izvoljen predsednikom stari priljubljeni predsednik tovariš Anton Gnus, nadučitelj na Dolu pri Hrastniku. Društvo si res lahko čestita na tej moči in da ima tako požrtvovalnega in marljivega predsednika kakor je naš Gnus. On je najboljša garancija za razcvet in rast društva. Prideljeni so mu kot odborniki in pomočniki tovariši: Sorčan, Jurko, Vole, Kuhar, Lebar, gđc. Umberger, Meško in Moll.

Prihodnje zborovanje bo zopet na Zidanem mostu, in sicer dne 10. aprila t. l. s predavanjem gđc. H. Riegerjeve o prirodopisnem pouku v ljudski šoli. Tovarišem in tovarišicam, ki se brez važnega vroka, iz zgolj komoditete odt-gujejo našim zborovanjem — kličem v novem letu: Več navdušenja za našo sveto stvar in več stanovske zavesti!

Učiteljsko društvo za mariborsko okolico je zborovalo dne 13. t. m. v mali dvorani „Narodnega doma“; udeležilo se je 24 članov.

Predsednik A. Požegar je pozdravil g. glasbenega učitelja H. Družoviča in novovo pristopile člane tov. Smoleta, Janžekoviča, Jurka, Ambroža in g. Lasbaherjevo, ki je zastopala svojega nevarno obolelega očeta. Pohvalno se mora omenjati, da je prihitel k zborovanju tov. Majcen od Sv. Duha na Ostrem vrhu v Arveškem okraju od slovensko-nemške meje. Živel!

Nato je razvil g. Družovič svojo podavanje o metodiki iz petja na ljudski šoli. Bilo je vseskoj jako ukovito, zanimivo in se je srecu in posluhu prav prikupilo. Snov je razdeljena v tri dele. Na nižji stopnji pevanje po posluhu, na srednji stopnji se prične s petjem po notah, ki se goji naprej v najvišji skupini. Prvi del je nastal po empiričnem potu in je povsem originalen. Polagoma se uvedejo pojmi in znaki,

*) Pomotoma se zakasnilo.

Poročevalec.